

Sisäministeriö

Sisäministeriön kansliapäällikön poissaolo presidentin esittelystä

KANTELU

Tasavallan presidentin esittelyyn 4.4.2025 oli jaettu sisäministeriöstä eduskunnan vastausta hallituksen esitykseen (HE 143/2024 vp, EV 12/2025 vp) koskeva esittelylista. Esittelylistaan oli merkitty läsnä olevaksi virkamieheksi kansliapäällikkö, joka ei kuitenkaan saapunut esittelyyn. Oikeuskanslerin jälkikäteen saamien tietojen mukaan tämä johtui kansliapäällikön yllättävästä henkilökohtaisesta esteestä. Istuntoavustajat eivät tavoittaneet kansliapäällikköä tai hänen sihteeriään. Oikeuskansleri päätti tutkia menettelyn omasta aloitteestaan.

RATKAISU

Arviointi

Suomen perustuslain 58 §:n mukaan tasavallan presidentti tekee päätöksensä valtioneuvostossa sen ratkaisuehdotuksesta. Asianomainen ministeri esittelee asian presidentin päätettäväksi. Vakiintuneen käytännön mukaan asianomaisen ministeriön kansliapäällikkö tai hänen sijaisensa on läsnä tasavallan presidentin esittelystä ministeriön asioita käsiteltäessä (Ministerin käsikirja 2023/47, s. 58 ja Valtioneuvoston esittelijän käsikirja 1/2017, s. 68).

Tasavallan presidentin esittelyä koskevien säännösten mukaan esittelytilaisuudessa esittelijänä toimii ministeri ja päätöksentekijänä presidentti. Käytännön syistä on katsottu tarpeelliseksi, että esittelystä on läsnä myös ministeriön virkamies. Virkamies on paikalla mahdollisia ministerin tai presidentin kysymyksiä tai muuta keskustelua varten. Kysymyksillä tai keskustelulla saattaa olla

vaikutusta päätökseen tai sen täytäntöönpanoon taikka vastaavien asioiden valmisteluun tai esittelyyn jatkossa. Esittelylistat presidentin esittelyä varten jaetaan sähköisessä päätöksentekojärjestelmässä yleensä kolme päivää ennen esittelyä. Esittelylistoja laadittaessa täytetään muun ohella esittelylistan kohta, johon merkitään esittelyssä läsnä oleva virkamies.

Ministeriön virkamiehen läsnäolo tasavallan presidentin esittelyssä ei perustu säännöksiin. Virkamiehen poissaololla esittelystä ei siten ole vaikutusta ministerin asemaan esittelijänä eikä presidentin päätösvaltaan esittelytilaisuudessa. Virkamiehen läsnäoloa edellyttävä käytäntö katsotaan kuitenkin sillä tavoin vakiintuneeksi, että asiaa ei käsitellä, jos esittelylistaan merkitty virkamies ei ole paikalla (OKV/7/50/2017, OKV/1617/70/2023). Tästä ei ole tiedossa olevia poikkeuksia. Käsillä olevassa tapauksessa asia kuitenkin käsiteltiin.

Saadun selvityksen mukaan käytäntönä on, että tasavallan presidentin esittelyn listat toimitetaan kansliapäällikön sihteerille ja samalla varmistetaan kansliapäällikön läsnäolo. Näin oli toimitettu myös tässä tapauksessa. Säädosvalmisteluavustaja oli toimittanut tiedon istunnosta kansliapäällikön sihteerille ajoissa. Kansliapäällikön sihteerillä, jota istuntoavustajat eivät kyseisenä päivänä puhelimitse kuitenkaan tavoittaneet, oli 4.4.2025 lomapäivä eikä hänen poikkeuksellisesti ollut mahdollisuutta vastata virkapuhelimeensa päivän aikana. Kansliapäällikön sihteerillä ei ole ollut kansliapäällikön esikunnassa tapahtuneista organisaatiomuutoksista ja henkilövaihdoksista johtuen käytännössä sijaista lyhyiden, yksittäisten päivien poissaolojen aikana. Hänellä on ollut sijainen kansliapäällikön sihteerin tehtävässä vain pitempien lomajaksojen aikana.

Kansliapäällikön mukaan esittelyn valmistelusta oli huolehdittu asianmukaisesti ja poissaolo johtui ylitsepääsemättömästä esteestä. Vajaa puoli tuntia ennen esittelyajankohtaa hänelle tuli yllättävä ja äkillinen, saadusta selvityksestä tarkemmin ilmenevä henkilökohtainen este, joka esti hänen toimintansa. Kansliapäällikön puhelut yhdistyvät automaattisesti kansliapäällikön sihteerin puhelimeen, ja tässä tilanteessa niihin ei vastattu asianmukaisesti, koska hänen sihteerinsä oli vuosilomalla ja paikalla olevaa sijaista ei ollut määritelty. Kansliapäällikkö pahoittelee tapahtunutta sisäministeriön puolesta ja toteaa tapahtuneen johtuneen valitettavasta samanaikaisesta yhteensattumasta.

Sisäministeriö ilmoittaa selvityksessään saattavansa tapahtuneen johdosta kansliapäällikön sihteerin sijaisjärjestelyt henkilötasolla viipymättä kuntoon niin, että kansliapäällikön puhelimeen vastataan asianmukaisesti virka-aikana. Sisäministeriö arvioi, että valtioneuvoston ja tasavallan presidentin esittelyjä koskeva ministeriön sisäinen ohjeistus on ajan tasalla. Säädosvalmistelijat ja säädosvalmisteluavustajat tuntevat ohjeistuksen ja noudatettavat käytännöt. Säädosvalmistelusta vastaavat virkamiehet ovat toimineet selvityksen kohteena olevassa tapauksessa asianmukaisesti omalta osaltaan. Saadun selvityksen perusteella vaikuttaa siltä,

että tältä osin käytännöt ovat toimivat ja tieto kansliapäällikön sihteerin ja säädösvalmisteluavustajien välillä kulkee.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Kansliapäällikkö jäi pois tasavallan presidentin esittelystä äkillisen ja yllättävän henkilökohtaisen syyn vuoksi, eikä häneen tai hänen sihteerinsä saatu lomapäivän ja sijaisen puuttumisen vuoksi yhteyttä. Sisäministeriön vastuulla on huolehtia tiedonkulun järjestämiseksi tarpeellisista sijaisuusjärjestelyistä siten, että tasavallan presidentin esittelyissä on aina tarvittaessa läsnä kansliapäällikkö tai joku hänen sijaisistaan.

Sisäministeriössä on tapauksen jälkeen ryhdytty toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että vastaavaa virhettä ei enää jatkossa tapahtuisi. Kiinnitän sisäministeriön huomiota huolellisuuteen tasavallan presidentin esittelyjä koskevan tiedonkulun varmistamisessa.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Oikeuskansleri

Janne Salminen

Osastopäällikkö
Esittelijäneuvos

Johanna Koivisto